

Жайылымда жаюды ұйымдастыру — қалай дұрыс жолға қою қажет

Александр Суминов

Мал шаруашылығы бойынша
сарапшы, тәуелсіз кеңесші

1

Жайылымның өнімділігі,
жайуды ұйымдастыру

2

Суару орындары және жайылымдағы
бұзауларды үстеме жемдеу

ЖАЙЫЛЫМДАРДЫ ҚОРШАУЛАРМЕН АЛМАСТЫРУ

EL BAYLYGY

Кем дегенде 4 учаскеге бөлу

15 күнге дейін — 1 учаскеде жаю

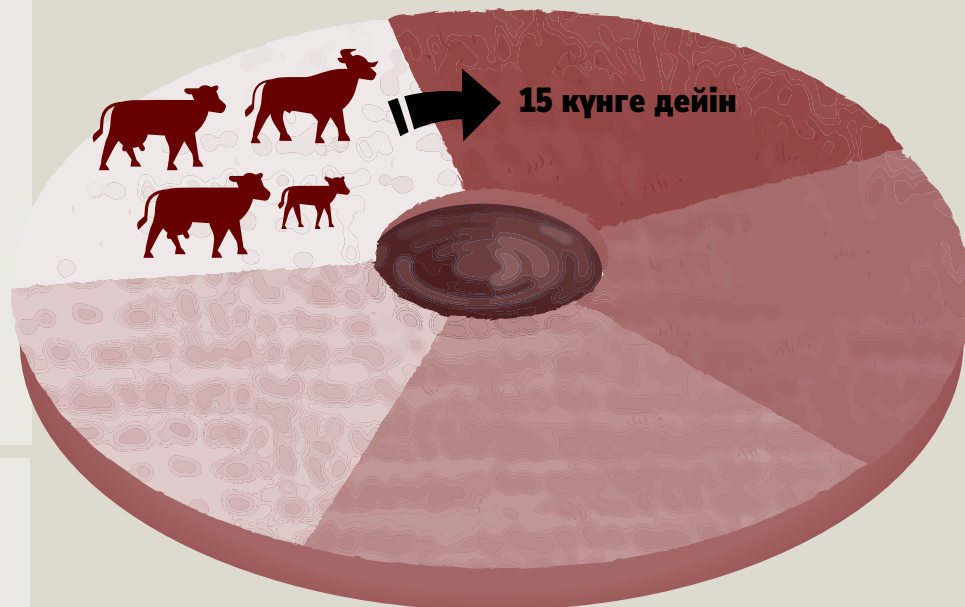
20–25 % жаңа учаскеге көшу үшін өсімдік жамылғысының зақымдануы

8–10 см — жайылымды бастау үшін шөптің минималды биіктігі

1,5–2 км — қоршаудың шеткі нүктесінен суға дейінгі қашықтық

Ауыспалы жайылымдардың артықшылықтары

- тынығу кезеңінде шөптің қайта өсуі
- жайылымдар өнімділігін жоғалтпайды
- ауруларды бақылау: басқа малмен байланыс жоқ

Жайылымдарға күтім жасау

20%

дейін дұрыс күтім кезінде жайылымдардың өнімділігін арттыру

- жеуге жарамсыз қалдықтарды 5-6 см биіктікке шабу
- зиянды және улы өсімдіктердің бар-жоғына тексеру

Үстірт жақсарту

Өнімділікті арттыру бойынша іс-шаралар: **учаскедегі шөптердің 30% — дан астамы — құнды жемшөп дақылдары:** табиғи өсімдіктерді толық немесе ішінара сақтау

- жемшөп дақылдарын қосымша егу
- аумақты ағаштардан, бұталардан, тастардан және қоқыстардан тазарту
- шөптердің түрлеріне теріс әсер етпейтін басқа шаралар

Түбегейлі жақсарту

Күрделі учаскелерде жүргізілетін және **егер үстірт жақсарту тиімсіз болып шыққан** жағдайдағы кешенді шаралар

- жер жырту, тырмалау, дискілеу, томарларды алып тастау
- құрғату немесе суару
- тыңайтқыш, мал азықтық дақылдарды егу

ҚОРШАУСЫЗ ЖАЙЫЛЫМ АУЫСТЫРУ

Көктемде

Малды биік жерге шығару — күн көп түседі, топырақ тез кебеді, шөптер тез өнеді

Жазда

Ойпаттарға көшу — су тасқынынан кейін топырақ кебеді, шөпті таптау қаупі болмайды

Күзде

Бұрын қол жетпеген жерлерде жайылым — мысалы, егістік алқаптың бойында

Малды қараусыз «бас ауған жаққа» жүруге қатаң түрде жіберуге болмайды.

Дала және жабайы жануарлар, сондай ақ жәндіктер мен кенелер тасымалдайтын ауруларды малға жұқтыру қаупі зор.

Еркін жүру кезінде азықтан улану ықтималдығы жоғары. Мұның себебі улы өсімдіктер, сондай ақ малмен желінуі мүмкін әр түрлі пакеттер мен қоқыстар болуы мүмкін.

EL BAYLYGY

ҚАША ЖӘНЕ ҚОРШАУ

EL BAYLYGY

Малды түнгі ұстауға арналған қаша

Стационарлық қаша ҚАЖЕТ ЕМЕС

- жайылым уақытын шектейді және өнімділікке нашар әсер етеді
- қораның жанындағы жайылымдар тез бұзылады

Жайылым кезінде

- сібір жарасы бар жерлерден аулақ болыңыз: **олар әрдайым қоршалмайды!**
- мал **қорымдарынан** аулақ болыңыз
- **автокөлік жолдарына** малдың шығуына жол бермеңіз
- **жыртқыштардан** қорғау үшін иттерді пайдаланыңыз
- **тасымалды электрленген қоршауды** пайдаланыңыз

Электрленген қоршау

2-6 га
қоршау алаңы

- түнде жайыла алады
- орны бір адаммен жылдам ауыстырылады

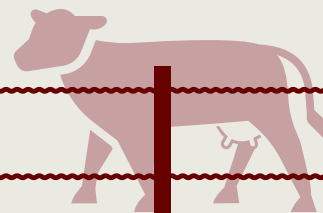

Жерден биіктігі

90 см ⚡

55 см ⚡

25 см ⚡

Су қоймалары

Көлдер, өзендер

- + Жағалауда шөп өседі — су аз ластанады, жағалауға құм салудың қажеті жоқ, суға қолайлылық
- Судың жануарлардың нәжісімен ластану қаупі бар

Тасқын суға арналған шұңқырлар

- жағалау сызығына (ағаш, құм, қиыршық тас) құм себу керек
- егер қар аз болса — су аз болады

Жасанды суару пункттері

Сорғылары бар ұңғымалар, электр суарғыштар, құдықтар, магистральдық су құбыры

- + су беті қорғалған — ластанбайды
- + бұзаулар мен ересек малға қолжетімді
- + қыста су қатпайды
- + қажет жерде ұйымдастыруға болады
- + суару үшін ұңғымаларды бұрғылауды мемлекет субсидиялайды
- қаржылық шығындар

ЖАЙЫЛЫМДА БҰЗАУЛАРДЫ ҮСТЕМЕ ЖЕМДЕУ

Асқазан-ішек жолдарының өсуі мен дамуын қамтамасыз етеді

Жаздың аяғында немесе құрғақшылық кезінде **қосымша қоректік заттар**

Сору кезеңінде тамақтандыру — **емшектен ажырату кезінде аз күйзеліс:** бұзаулар өздігінен тамақтануға дағдыланған

Немен азықтандыру керек: ұсақталған астық, премикстер, құрама жем, кебек, тағамдық қоспалар, бұршақ шөптері және т. б.

ЖАЙЫЛЫМДАҒЫ ВЕТЕРИНАРИЯЛЫҚ-ТЕХНИКАЛЫҚ ІС-ШАРАЛАР

Жайылымды күтіп-бағу кезеңінде ветеринариялық және зоотехникалық іс-шараларды жүргізу үшін (қан сынамаларын алу, вакцинациялау, өлшеу, емшектен шығару) жайылымда бекіткішпен арнайы бөліну болуы қажет. Егер ол мобильді болса, оны бір учаскеден екіншісіне ауыстыруға болады.

Бейне

А. Суминовтың «Жұқпалы аурулар» және «Жұқпалы емес аурулар мен жарақаттар» дәрістерінен жайылымда ұстау кезеңіндегі ветеринариялық іс-шаралар туралы толығырақ қараңыздар

EL BAYLYGY

CULTIVARIY арнайы
BAI BOLSYN үшін жасады